

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre 16 kor.
 Negyedévre 4 "
 Helyben házhoz hozva:
 Egész évre 20 kor.
 Negyedévre 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre 24 kor.
 Negyedévre 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 5.

A szerkesztőség kéziratok visszaadását vagy megőrzését nem vállalja.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Bacillus és majomember.

A napokban egyszerre jelent meg az ország minden könyvkereskedésének kiskápolójában egy könyv. Címe: A bacillustól a majomemberig. Azt intézi el néhány oldalon sok szóval, de semmiféle reális bizonyítékkal, hogyan lett a bacillus majommá és a majom emberré? No mert erről csevegni, fecsegni lehet mentül többet, csak bizonyítani lehet mentül kevesebbet.

Nem is a bizonyítás a fő, hanem az, hogy mentül több ember elhiggye, vakon, fanatikusan s épp olyan vakon, fanatikusan esküdjön is rá. Az ember emeljen kalapot a majom, mint öregapja előtt, a majom pedig mosolyogjon folytatólagos úsapja, a bacillus előtt. Hogy a bacilluson túl hová iparkodik ez az úsapasági kereset, az még egyelőre bizonytalan. Az a fődolog, hogy az Isten neve kiha gyassék, a vallás eltöröltessék

s az oltáron ott álljon mint az emberiség büszkesége: a majom, az állat.

Ha állat volt az ősi, akkor bátran élhetünk mint az állatok, erkölcsi felelősség nélkül: ime, az egész bacillus-majom okoskodás végső következtetése.

Rousseau csak azt hirdette, hogy térjünk vissza a természethez; ma már a majomhoz kíváncsognak. A természeti ember helyett itt a majomember.

A modern majomemberek azonban szervezkednek; egyesületeket alakítanak s mivel kevesen vannak, társakat keresnek. Világért sem keresik társaikat a komoly, érett férfiak közt. Az iskola porát alig lerázott fiatal emberekre vetik ki hálójukat s ravaszul megszerkesztett hazug frázisokkal igyekeznek őket magukhoz édesgetni.

Múlt héten, csütörtökön, 16-án a nagyváradai Darwin-kör délután 5 órakor barátságos összejövetelt tartott a Szent László-terti Szalon kávéházban. Erre meg-

hívták nyomtatott körlevéllel a most érettségét tett nagyváradai ifjakat is.

A körlevél tele van mézes madzagnak szánt édeskedésekkel. Mindjárt «kedves barátunk»-nak szólítja a 17—18 éves ifjút. Majd így folytatja:

«Alig pár órája, hogy elhagytad a középiskolát és kiléptél az életbe, amelyben ezután helyet keressz magadnak. Nyolc esztendőn keresztül sokszor éreztél az iskola súlyát s várva-vártad ezt a megváltó pillanatot: ösztönöd azt sugta, hogy nyolc esztendőn keresztül rab voltál. Azt hitted, hogy a középiskola elavult külsőségei tettek rabbá — de hidd el nekünk, még inkább rabja volt a lelked egy nagyrészt holt világfelfogásnak, amely az egész középiskolai oktatásra rányomja a maga maradiságának a bélyegét.»

Azt is megmagyarázza ez a kis levélke, mi az a holt világfelfogás: az egyház és az uralkodó osztályok iskolai nevelése».

A vallási tanítás neki «értelmetlen», a tudomány — az igazi tudomány —

Modern butorok ■ 54 LUKÁCS NANDOR-nál Rákóczi-ut 8. sz. ■

„TISZÁNTÚL” TÁROZÁJA.

Naplótöredék.

Május 3.

Ma, ahogy megyek a kékszemű Marincernával a Kerepesi-úton, ennek a libegő nagyvárosnak a kellő közepén hirtelen ráncsap, orvul rámröbent egy csomó kankalinszagú, hűvös kisvárosi levegő. Lehunytam a szememet egy pillanatra. Akkor meg a sötétben, az Isten őrizte, hogy neki nem mentem az öreg Brückné tépőmaltrának, ami ott nyomrodik Veszprém határában a Sén mellett és hebegő zakatolásában csak úgy ontja magából a tüdőgyilkoló port és bűzt.

Mit dezeket a különöségeket az a hatalmas pompás ember hozta magával, aki szembejött velem. Ránknézett bársnyos, fekete szemével, a karja egy hajszálnyit megrándult, mintha köszönni akart volna, de aztán csak mégsem köszönt, ment tovább. Hátrakaptam a fejemet; utána kellett nézmem. Hatalmas termete széles árnyékcsikot vetett a trottoárra.

— Kicsoda is ez az ember? Olyan ismerős, és mégsem tudnám...

Marincerné sietve közbevágott, ne hogy eszembe jusson valami és vége legyen az ő szenzációjának. Elmosolyodott, sötéték szeme megvillant és azt mondta nagy fő énynyel:

— Nem ismeri? Ez az a Brück, a tépőmalmas Brückné fia! A pöltön Brück-kölyök, aki nem mert megverekedni a Lépy Bandival!

— No persze, persze hogy a Brück fiu! — mondtam én hidegen, mert a levegő tömeg, ami a kisvárosból szabadulva rámröbent, hirtelen elűnt, a nyoma sem maradt meg. Nem maradt mellettem más a gyerekidőkből, mint a Brück-fiu árnyéka, ami éppen akkor foszlott szét a Gyöngytyúk-utca sarkán, és a Marincer bíró felesége, aki azonban akkor nem volt más, mint az ősi nőstény bestia, aki öreg korában temetésekre jár, fiatal korában pedig eleven férfiakat temet, ahogyan ő is bele akarta ásni jó mélyen a sárba a Brück-fiu.

— Kedves Boldvay! — mondta tovább az asszony, — maga úgy tesz, mintha semmitsem tudna a dologról. Csak azt akarja, hogy én beszéljek, maga pedig tünyn hallgathasson. Hanem velem alaposan fel fog sütni barátom!

Hallgattunk. Én szívből örültem a felsőlésemnek, csak hogy kissé elsiettem a dolgot. Mert még a Szentkirályi-utcánál sem voltunk és Marincerné már újból beszélt.

— Arrongáns jószágok maguk valamennyien, édes barátom! Ugy-e hogy mégsem nyugszik, amíg ki nem kényszeríti belőlem a dolgot! Oh, ez a kihívó hallgatás! Ami annyival nagyobb neveltlenség magától, mert hiszen tudja jól, hogy miattam történt a dolog, te bát abba kényszerít bele, hogy magamról beszéljek.

Megint hallgattunk. Már csak néhány lépésnyire volt a Múzeum-körut sarka, ahol a szabadulás várt rám. De megint elszámítottam magam.

— Hová készül? — kérdezte az asszony. Most el fog kísérni engem a Koronaherceg-utcába.

Elkísértem. És meg kellett hallgatnom a Brück-fiu esetét, amiről különben sejtelmem sem lett volna, mert akkor történt, amikor én már elkerültem Veszprémből.

Hát az egyik megyebálon ott volt ez a Brück-fiu is és az asszonyok közül Marincerné is.

Kivüle a többi fiatalember közt ott volt a Lépy Bandi is, aki akkoriban joggyakornok volt.

Mindenkor őszinte szívből utáltam ezt a Lépyt. A fiatal ur csinos fiu volt. Olyan filigrán, sápadt, csinos kis fiu. És végül még azt kell megjegyezmem, hogy ott a nyomorult kisvárosban kitűnő lövőnek tartották.

Főtisztelendő Papság figyelmébe!

31

- Uj női- és férfi-cipész üzlet! -

Paróczay Mátyás

NAGYVÁRAD,

Rákóczi-ut és Nagy Sándor-utca sarkán

(Czillér mellett.)

«holt és haszontalan». Reméli, hogy a kívül címzett «kedves barátunk» «le tud számolni az évszázados vallási és társadalmi előítéletekkel» — s belép a Darwin-körbe.

Mert ez a fődolog: belépni a Darwin-körbe s lelkesedni a majom-emberért, lehetőleg szintén majomemberré alakulni át, vallás erkölcs, haza nélkül; amely fogalmakat a majom épp úgy nem ismer, mint nem akarnak ismerni a modern majom-emberek sem.

Azt hirdetik, a bacillusból lett az ideális lény, a vallás és haza fogalma nélkül tengődő majomember. Erre a recipére készült a kis körlevél. Minden ilyen nyomtatott barátságos invitálás egy-egy bacillus, melynek hivatása megfertőzni az iskola porát most lerázott ifjú lelkét, elbódítani őt a szabadság jelszavával, lázba hozni az iskola leszólásával s végül megrontani lelkét hazug, vagy kiforratlan értelmelenségekkel.

A mit a kirakatban lévő könyv csak hirdet, ezt a körlevél meg akarja valósítani: csak egy bacillus, egy vékony, idéltlen bacillus s majomemberré akar válni.

»Kedves barátunk«, aki azt a körlevelet megkapta és nem ültél föl neki: örömmel üdvözlünk. Megállottad helyedet. Ember vagy, férfi vagy.

*

A tegnapi választások. Tegnap három kerületben ejtették meg a pótválasztást. A választások közül a legizgalmasabb a karcagi kerületben volt, ahol a jelöltek minden szavazót le akartak szavaztatni. Legsimább volt a választás a verseci kerületben, ahol Láng Lajos munkapárti jelöltet Heegn Reinhold német nemzetiségi jelölttel szemben választották meg. Láng Lajos 1076 és Heegn 871 szavazatot kapott s így Lángot 205 szótöbbséggel képviselővé választották. Karcagon 10 órákor még tartott a szavazás Falussy Árpád és Abraham Dezső pártjai között igen heves küzdelem volt. Békés-Csabán Achim Andrásnak fél 6 órákor 850 Ursning

Jánosnak 574 szavazata volt. A választás úgy Karcagon, mint Békés-Csabán éjjel 11 órákor még tart.

Tisza István Geszten. Gróf Tisza István pár napi tartózkodásra Budapestről Gesztre érkezett.

A munkapárt megalakulása.

*

Vasárnap délután öt órákor volt az országgyűlési munkapárt alakuló gyűlése. A legidősebb képviselő Neissziedler Károly a miniszterelnökkel együtt elfoglalta az emelvényen a helyét és megnyitotta az ülést.

Az első felszólaló gróf Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök volt, a ki sorban köszönetet mondott gróf Csáky Albinnak, Perczel Dezsőnek és báró Fejérváry Imrének, a kik a párt alakuló munkáit végezték, gróf Tisza Istvánnak szónoki agitációjáért és végül a nemzetnek, a mely a munkapártnak többséget adott.

Majd politikába fogott és kijelentette, hogy a nemzet megkérdéztetvé az örökös obstrukcióról határozottan az ellen foglalt állást.

— A nemzet — ugymond — nem akarja hogy ezt az eljárást tovább folytassák, mert a nemzet munkát kíván azoktól, a kikre rá bizza az ország sorsát, a nemzet ügyeinek intézését s így elítélvén az obstrukciót, végzett vele s azt hiszem, minden időre kimondotta, hogy mást vár a nemzet képviselőitől, munkásságot vár a parlamenttől.

De ugyanez alkalommal egy más utasítást is adott nekünk, a maga votumával szentesítette azt az alapot, a mely már négy év-tizeddel ezelőtt megkötetett.

A nagy éljenzés után, a mely a beszédet követte, Tisza István szólt. A hogy szokott: öntelten és büszkén.

— Győztes csatából visszatérve — kezdte beszédét — tartja meg pártunk ezt az első értekezletét. Es csak természetes; hogy ennek a győzelemnek felemelő hangulatában találkozzunk az értekezleten. Nem a győzelmi mámor, az elbizakodottság veszélyes lelkiállapotában. Én azt hiszem, mi sokkal jobban ismerjük a szerencse forgandóságát, semhogy ne tudnánk, hogy a féltünknek sem csüggedni, sem elbizakodni nem szabad soha.

Majd a választási visszaélésekről szolt és kijelentette, hogy visszaélés az egész világon történik és a munkapárt megállapíthatja, hogy őt se érheti több szemrehányás, mint bár mely más pártot.

Szólt ezután a pártokról és azokról, a

kik jóhiszemű ellenzékiek és egy és más okból nem csatlakoztak a munkapárthoz.

Ez talán — ugymond — sajnálatos körülmény, de ezzel mint adott ténynyel számolni kell, De azért nem szabad nekünk lemondani arról a reményről, hogy a velünk egy párton nem lévő komoly hazafias elemeknek közreműködését a mi nagy munkákban nem fogjuk nélkülözni. Nem fogjuk nélkülözni esetleg ellenzéki oldalról, nem fogjuk nélkülözni egy nem-szemponctok által vezetett megtisztultabb közéletnek vitele terén sem.

Majd a miniszterelnök felé fordulva kijelentette, hogy a párt őt tekintve vezérnek és bizalommal fogja őt követni.

Láng Lajos a régi szabadelvűek nevében szólt ezután és Tisza Kálmán emlékét idézte.

Tisza Kálmánnak — ugymond — én egyik legnagyobb politikai érdeméül tulajdonítom azt, hogy a pártüszeg politikai erényét tudta emelni. Azt hiszem, ezen pártüszeg nélkül soha azokat az eredményeket nem lehetett volna létrehozni és nem lehetett volna egy 15 évi kormányzás állandó munkásságát biztosítani, a mely munkásság mellett az ország gyarapodott erőben és gazdaságban bent és a mely mellett az ország kifelé nyert és gyarapodott tekintélyben és rokonszenvedésben.

Darvai Fülöp az új tagok nevében jelentette ki, hogy hiszen kitartanak majd a vezérek mellett.

A miniszterelnök ajánlatára megválasztották a párt elnökévé Perczel Dezsőt, aki megköszönte a bizalmat és a reményének adott kifejezést, hogy a párt ne csak rövid időre, hanem állandó, hosszú időre rendezkedjék be, úgy, hogy az ország ügyeit igazán az ország javára és hasznára szolgálhassa.

Perczel javaslatára aztán megválasztották a párt alelnökéül Dániel Gábor, Thuróczy Vilmos és br. Vojnits István orsz. képviselőket, pártjegyzőül Bethly Pál, gróf Bethlen József, Hámos Antal, ifj. Molnár Viktor, Nyegre László és Szász Károly képviselőket.

Szervezkednek az ügyvédjelöltek.

*

Ügyvédjelöltek egyesülete Nagyváradon.

Szervezkedünk az egész vonalon. Kezdődött a munkások közt, folytatták munkaadók egyelőre az ipar és kereskedelem terén. Azután jött oly hatalmas szervezet: a vasutasoké. Azóta megakadt a szervezkedés folyamata s

Most hadd beszéljen maga Marincerné. — Nem mondtam még eleget? — kérdezte impertinens beszédvággyal. Nos, hát majd mondok én egyebet is, ha éppen úgy kívánja. Hát tudja, a második négyest kénytelen voltan odaigérni a Brück-fiuak. Lehetetlen lett volna elkerülnöm a dolgot. Már odaigértem neki, pedig... Várjon csak! Emlékszik a mályvaszínű ruhámra? Nohát akkor éppen az volt rajtam. Egyébként is mondják, hogy akkoriban divatban voltam... Azóta persze!... Hja, az idő eljárt! Nem gondolja? Mit mosolyog? Csak semmi bók, barátom! Elég az hozzá, hogy hijába erőszakoskodtak, én bizony megmondtam valamennyinek:

— A Brück-fiué a négyesem!

Egyszer odajön hozzám a Lépy Bandi és az ő imádásraméltóan impertinens, jéghideg mosolygásával azt mondja: A négyesért jöttem! — Megmondtam neki is, amit a többinek mondtam.

— Ah, ugy! — mondja ő. No akkor vigyázzon jól a chamois-ruhára, mert azt is bizonyosan a mamájának akarja liferálni, hogy legyen mit összetépni a malomban! Nevettem és azzal vége volt a szándékomnak. Meg, tudja, kíváncsi is voltam, hogy a Brück-fiu majd...

— Ovatosan, hogy észre ne vegye, bele-néztem a Marincerné arcába. Szép volt és egyben olyan undorítóan gonosz, amilyen Fausztina császárnéja lehetett.

— Elég az hozzá, — folytatta, — hogy beharangoztak a négyesre. A Brück-fiu odajött hozzám és karját nyújtotta. Akkor odaállt eléük a Lépy és azt mondta nekem:

— Terka asszony, adja nekem a négyesét! — A Brück-fiu elcsodálkozik és odaszól Lépynek:

— De hiszen látja kérem, hogy a négyes már az enyém!

De Lépy nem mozdult, A jelenet kezdett kinos lenni. Mindenki ránk nézet. Tennem kellett valamit. Hirtelen átöleltem a karomat a Lépyébe és tovább mentünk.

Ekkor az a nyomorult svábgyerek utánam szólt:

— Igaza van nagyságos asszony! Monsieur Lépy jobban beleillik a négyesbe, mint én!

Az impertinens fráter az én pompás négyesfogatomra gondolt, ami akkoriban megverszerte híres volt. Lépy elsápadt, de nem felelt. Hanem, amint vége lett a négyesnek, azonnal provokáltatta a svábot. Az elfogadta a kihívást és másnap aztán — nem jelent meg. Levelet

irt Lépynek, hogy sajnálja a do'got. Nohát ez az a Brück-gyerek! Most már tudja? Egyébként majd minden nap találkozom vele, mindig erre csavarog!

Marincerné ellebegett.

Május 4.

Egész nap otthon jártam Veszprémben. Soha sem hagyt nyugton a Brück-fiu dolga. Erezttem a rózsaszínű fűzények illatát, a mik ott lóbálóztak a Séd partján, a malom alatt. Majd meg bekerültem valahogyan a vásártérre, ahol a Brückék laktak. A töpörödött, apró, özvegy svábasszony, a Brückné most is csak úgy nézgetett ki reszkető fejével az ablakon, mint amikor még valóban láttam.

Reggel sem hagyt nyugton, hogy vajjon miért bujt ki a Brück-gyerek a párbaj alul?

Akkor hirtelen megint eszembe jutott a reszketeg, ősz asszony tej. És a közvetkező pillanatban nagy viláosság gyult az agyamban.

Már akkor tudtam, miért nem ment el a Brück-fiu a párbajra.

Cholnoky László.

azt hittük, mindenki szervezve van, a kinek volt miért szervezkedni.

Tévedtünk. Egyszerre, váratlanul fölbukkan egy új szervezet, onnan, a honnan senki sem várta. Az ügyvédjelöltek szervezkednek.

Ugyanaz a kérdés hozza őket össze, a mi a többi szervezetet: a fizetés és a munkaidő kérdése. Holnap, szerdán fogják összeállítani kívánságaikat a következő körlevél szerint:

Igen tisztelt kollega ur!

Régóta érezzük annak a szükségét, hogy megszűnjék ama bizonytalanság, mely az ügyvédjelölti kar viszonyaiban mai napság uralkodik.

Számos kérdés áll előttünk, melyekre vonatkozóan mindannyian érezzük annak kényszerítő szükségét, hogy ezek tekintetében egyöntetű eljárással végre valamit tegyünk.

Megoldásra vár: az ircai idő szabályozása, a fizetési minimum megállapítása, a felmondási s szabadság idő szabályozása, kiküldetések díjazásának megállapítása, a vasárnapi munkaszünet kérdése, a collegiális szellem ápolása, az állás közvetítés kérdése stb.

Ezek azok a kérdések, melyeknek a közeljövőben leendő megoldása feladatunkat képezné.

Valamennyiünk közös érdeke ez, természetesen tehát, hogy közös erővel és pedig egyesületi uton kell érdekeink megvalósítására törekednünk.

Felkérjük tehát igen tisztelt kollegánkat, hogy a fentebb vázolt kérdések megbeszélése egyesületünk megalakítása végett az Ügyvédi Kamara közgyűlési termében folyó hó 22-én, szerdán délután fél hét órákor megjelenni sziveskedjék.

Kartársi tisztelettel:
a- előkészítő bizottság.

N A P I R E N D:

1. Az egyesület megalakítása.
2. Az alapszabályok meghatározása.
3. A tisztikar megválasztása.

Van azonban valami kis különbség az ipari munkásság és az ügyvédjelöltek szervezkedése közt és ez az, hogy a manapság munkás emberek 99 százaléka megmarad a maga sorsában munkásnak, míg az ügyvédjelöltek 99 százaléka ügyvéd lesz, vagy legalább is az akar lenni. Így tehát a hönapi szaktársi értekezlet nem rejt magában valami komoly veszedelmeket az ügyvéd urakra; mert hiszen dr. Habár Mihály ügyvédjelölt ur ha oly előrelátó, hogy nem fog olyasmit elhatározni, a máztán keservesen essék dr. Habár Mihály ügyvéd urnak.

† Bérczi János

1850—1910.

Mélységes gyásza van a nagyváradi tanítói karnak és a nagyváradi-ujvárosi római katolikus fiúiskolának. Bérczi János tanító, negyven évi buzgó működés után elhunyt.

De gyásza van a kiváló férfiú halálával az egész magyar népnevelésnek, amelynek nagy tehetségű, hivatása magaslatán álló, példás odaadással és egyszerűséggel buzgólkodó munkása volt. Negyven évig egyik disze volt a magyar népiskolai tanítói karnak, akinek keze alól ezrek és ezrek kerültek ki.

Nem egyszerű tanító volt, hanem igazi nevelő is, aki figyelemmel kísérte tanítványainak erkölcsi és lelki világát, jellemét, gondolkodását s úgy igyekezett a fogékony gyermeki lélek és szívből kifejleszteni a jó és nemes sze-

retetét, a hitbuzgóságot és hazaszeretetet. Példás családi életet élt.

Előjárói és volt tanítványai a tavaszon készültek, hogy negyvenévi szolgálata után, mikor a jól kiérdemelt nyugalomba vonul, szép ünnepség keretében röjják le elismerésüket és hálájukat a kiváló férfiú iránt.

De az isteni Gondviselés másként határozott.

A példás életű, jeles tanterfiut akkor súlyos betegség támadta meg s az orvosi tudomány tehetetlen volt a gyilkos kórral szemben, amely megörölte az övéi által rajongásig szeretett, a társadalmában tisztelt és becsült tanítói szervezetét s tegnap délelőtt nemes lelkét visszaadta Teremtőjének.

Temetése holnap, szerdán, június hó 22-én délelőtt fél 9 órákor lesz a Pável-utcai gyászházból.

*

Bérczi (Kovalik) János 1850. okt. 26-án született Sáros megye Haszlin falucskájában, ahol atyja gazdálkodó volt. A 60-as években atyja Békésre költözött. Innét került Kovalik János a nagyváradi kir. kath. tanítóképzőbe, amelynek egyik legkiválóbb növendéke lett s tehetségével kitűnt társai közül. A tanítóképző elvégzése után előbb a Szászne-féle magániskolában működött s 1870-ben a I. sz. káptalan áldozatkészségéből akkor felállított nagyváradi-ujvárosi róm. kath. fiúiskolában nyert alkalmazást. Itt tág teret talált tehetsége, szorgalma, a kifejlődésre. Szabad idejének minden óráját az önképzésnek szentelte s így bontakozott ki teljes egészében tanítói egyénisége.

Ambíciót, szeretetet vitt be az iskolába; ez bizt. szította számára a sikert s előjáróinak elismerését, tanítványainak rajongó szeretetét és háláját.

A tanügyi irodalomnak szintén buzgó, tevékeny munkása volt s értekezéseinek egész sora visszatükrözi lelkének nemességét, paedagogiai tudásának alaposágát. Még az utolsó években sem zárkózott el a tanügyi irodalomban felmerült újabb dolgok elől, hanem értékesíteni igyekezett azt működési körében. Ő volt az első Nagyváradon, aki az új fonomikai tanítási rendszert behozta osztályában az a—b—c tanításnál.

Nem csak szívből, de névből is magyar akart lenni s ezért magyarosította Kovalik nevét *Bérczire*. 26 évvel ezelőtt nőül vette Hubert Paula tanítónőt, akivel s hat gyermekével boldog családi életet élt.

*

A családi gyászjelentés a következő:

Özv. Bérczi Jánosné szül. Hubert Paula úgy maga, mint gyermekei Mariska, Erzsike, Bandi, Irén, Ilonka, Annuska nevében megtört szívvel, de Istenbe vetett erős bizalommal tudatják a legjobb férj és atyának Bérczi János róm. kath. tanítónak f. hó 20-án délelőtt fél 9 órákor életének 59-ik, boldog házasságának 26-ik évében hosszas szenvedés s a szentségek ájtatos felvétele után történt súlyos elhunytát. A megboldogult temetése folyó hó 22-én délelőtt fél 9 órákor lesz a Pável-utcai gyászházból a róm. kath. vallás szertartásai szerint s az engesztelő szentmise áldozat is ugyanakkor fog bemutatni az újvárosi plebánia templomban. A halott földi maradványa az újvárosi központi temetőben lesz örök nyugalomra helyezve. Mely végtisztességre az elhunyt barátait és ismerőseit tisztelettel meghívjuk. Nagyvárad, 1910 évi június hó 20-án. Az örök világozásáért imádkozunk neki!

Fertőzött község.

Veszedelmes felfedezésre jutott tegnap a biharudvari községi orvos, aki egyszerre a véletlen folytán konstata, hogy a községben a kanyaró úgy szölván a gyermekek 90 százalé-

kát megfertőzte. A járvány már április 28 óta lappang, elképzelhető tehát, hogy azóta milyen arányokat öltethet a gyermekek eme veszedelme. Most már amikor a járvány a tetőfokra hágott természetesen a legnagyobb apparátussal kezdték meg a tovább terjedés megfékezését, azonban ez ma már tiszteres dolgot ad a közegészségügyi intézőknek.

A kanyaró április 28-án lépett fel először azóta állandóan tart. Különösen az óvodás gyermekeket támadta meg s azok nagy részét betegségbe is döntötte. A szülők szinte hihetetlen felületességgel jártak el a gyermekekkel szemben. Nagyon sok gyermek ugyanis hiába panaszkodott, nem vették figyelembe. Április 28-tól ugyanis csaknem állandóan nagy község uralkodott a községben és a szülők anélkül, hogy alaposan utána néztek volna gyermekeik egészségének, az azok torkán mutatkozó kiütéseket a melegnek tulajdonították és nem törődtek vele.

A szegény kis gyerekek pedig addig míg bírták betegen voltak kénytelenek tovább is óvodába járni, ahol akarattuk ellenére is terjesztették a járványt egészséges társaik között. A járványra csak most jött rá az orvos, amikor az óvoda növendékeinek nagy része már inficiálva volt.

Az orvos nyomában utána járt a dolognak és ekkor derült ki, hogy mily nagy arányú járványról van szó. Az esetről nyomában értesítették a főszolgabíró, aki az óvodát bezáhatta s a községben a legmesszebb menő óvintézkedéseket foganatosította.

A szülők gondatlansága folytán most már hosszú hetek kellenek amíg a község ismét dezinficiálva lesz.

Halál egy korona miatt.

Véres pünkösöd a kőbányában.

Vakmerő módon boszulta meg magát vasárnap délután egy suhanc az élesdi kőbányában a miatt, mert a cigány tőle egy korona tartozását kérte. A véres bosszuról tudósítónk a következőket jelenti:

Vasárnap a görög szertartásnak pünkösödjé lévén, a pesterei kőbánya munkásai a bányában nagy mulatozást csaptak, amelyről a Csonka Lőrinc cigány primás bandája sem hiányzott. A mulatozás javában tartott, amikor Purulyán József 19 éves suhanc a cigányok elé ugrott és szilaj kedvvel osztogatta a parancsot. A cigány huzta, amit Purulyán parancsolt, a duhaj legény pedig óraszámra rakta a táncot míg kifáradva le nem dőlt.

Csonka Lőrinc a fegyvényhez lépett erre és kérte tőle a muzsikálás árát. A legény erre gúnyosan nevetett és kifordította minden zsebéjét.

— Nincs pénzem.

— De csak van egy korona, ennyi a muzsika ára.

— Nincs pénzem!

Pár szó után a legény annyira dühbe jött a cigány kérése miatt, hogy verekedésre került a sor. Hogy elejét vegyék a kellemetlenkedéseknek egy idősebb munkás zsebébe nyult s kikotorászott onnan egy koronát és azt Purulyának adta.

— Itt a korona fizess ki a cigányt!

A legény erre elvette a koronát és a cigány primást egy másik helyiségbe hívta át. A cigány át is ment a legénnyel, aki amikor maguk voltak kést rántott elő és azt markolatig döfte a primás gyomrába. A vérengző legény mint a vadállat, vérszomját még nem érezte kielégítve, késével felhasította a cigány gyomrát, aztán menekülni akart.

A cigány segély kiáltásaira összefutott

emberek Purulyánt lefogták s az esetről értesítették a csendőrséget.

A megszurtt primásnak természetesen orvosi segítségre volt szüksége. Patakzott sebéből a vér és eszméletét is elvesztette. De — és itt kezd a dolog érdekesebb lenni — nem volt orvos. Órák hosszáig volt a primás minden orvosi segítség nélkül. Igazán nem csodálkozhatni, hogy belehalt sebébe.

Holott nem kellett volna meghalnia, ha idejében jön az orvosi segítség. De az élesdi orvos — mint utánajártunk — hivatalos ügyben elutazott községéből és így orvos nélkül maradt a község. A főszolgabírósnak a mezőtelegi orvosért kellett telefonálnia, mikorára pedig az megérkezett, már nem segíthetett. A cigányprimás meghalt.

A gyilkos legényt letartóztatták.

UJDONSÁGOK.

* **Személyi hírek.** *Rimler* Károly polgármester és *Köszeghy* József v. főmérnök Budapestről hazaérkeztek.

* **Bérmálás Csatáron.** A közeli Csatár község lakosságának kettős szép ünnepük volt vasárnap. Főpapi vendéget látott falai között abból a magasztos alkalomból, hogy az ottani róm. kath. hitközség száz éve áll fenn Isten dicsőségére és a hívek lelki üdvére. *Fetszer* Antal felszentelt püspök, dr. *Karácsonyi* János és *Spett* Gyula kanonokok, valamint az udvari napság kíséretében utazott Csatárra; a község határában és a községben ünnepélyesen fogadta a főpapot a község intelligenciája és a hívek. Az ünnepélyes szent misét és utána a szent beszédet *Fetszer* Antal felszentelt püspök tartotta s beszédében megemlékezett a hitközség 100 éves jubileumáról és méltatta annak nagy jelentőségét kulturális és vallás erkölcsi szempontból. Az istentisztelet után 120 gyermeknek kiosztotta a püspök a bérmálás szentségét. Délben *Fresszhauser* József esperes plébános ebédet adott a főpap tiszteletére, amelyen a község intelligenciája is részt vett.

* **Uj hadsereg-felügyelők.** A király *Frigyas* főherceget, az osztrák honvédség főparancsnokát és báró *Klobucsár* Vilmost, a magyar honvédség főparancsnokát, ezen állásokban való meghagyásuk mellett, hadsereg-felügyelőkké nevezte ki.

* **Krassószörény pusztulása.** A délvideki katasztrófa áldozatainak felsegítésére kezdeményezett segítőakció Medve Zoltán főispán hazaérkezéssel széles mederben indult meg. A főispán, aki a katasztrófa hírére szabócsi birtokáról hazasietett, már Budapesten közbenjárt a kormányánál, hogy gyors segítséget biztosítson. Temesvárott a hadtestparancsnokságnál utászkatona kiküldését eszközölte ki s Lugosra érve, azonnal hozzálátott a segítőakció szervezéséhez. A segélynyújtásba bevonta a karánsebesi vagyonszűzést is, mely a határvidék megváltásakor a lakosság anyagi és kulturális igényeinek szolgálatára rendelt, sok milliónyi vagyont nyert. *Burdia* Szilárd udvari tanácsos, a vagyonszűz elnöke, készségesen hozzájárult a főispán tervéhez. A segítőakcióban részt vesz az osztrák államvasutársaság is, amely a megyében nagy iparvállalatokkal bir. Issekutz alispán még mindig a katasztrófa által sújtott vidéken tartózkodik és vezeti a mentési munkálatokat. A főispán holnap indul az elöntött vidékekre. Utjában neje is elkíséri, aki részt vesz a jótékonyasági akcióban.

* **A hadapródiskola záróünnepé.** A nagyváradai honvéd hadapródiskola f. évi záróünnepét július hó 4-én tartja meg. Az ünnepély délután fél 6 órakor kezdődik és rendkívül változatos számokból fog állani. A növendékek tornagyakorlatai után matiné lesz, melyet vacsora, azután pedig tánc fog követni. Közvetlen a vacsora után tűzijáték és éjjeli harcászati gyakorlat fogja a meghívott közönséget gyönyörködtetni.

* **A szegényügy rendezése.** Nagyvárad város szegényügyi bizottsága tegnap délután ülést tartott dr. *Agoston* Péter elnöke alatt. Az elnök bemutatta az általa elkészített szabályrendelet tervezetét s azt ismerteti, mely az elberfeldi rendszer nyomán készült, a szabályrendelet felöleli a községi szegények segélyezését, ellátását. Az idegenek gondozásának költségeit átutalja a szabályzat az illetékes helyre. Állandó támogatásban csak helybeli szegény részesül. Gondoskodik a szabályzat népkönyha, melegedő szobák felállításáról, a szegényügyi iroda működéséről. Szegényügyi felügyelő bizottságokat állítanak fel mindhárom városrészben a polgárokból, akik figyelemmel kísérik a segélyezett szegényeket. A szegényügyi bizottságot 3 évről 3 évre választják a törvényhatóság tagjaiból és azon kívül állókból, 20 taggal, s ezenkívül tagjai a főkapitány, főorvos és a jótékony egyesületek kiküldöttei. A bizottság a szabályrendeletet némi módosítással elfogadta.

* **Az aratás és a telefon.** Az aratás alkalmával történni szokott mozgalmakból kifolyólag a földművelésügyi miniszter intézkedett, hogy az aratás tartama alatt a posta és telefon szolgálat ott, ahol erre szükség van, állandó legyen. A miniszter evégből értesítette az alispánokat, hogy ha a posta és telefon állandó készenlétben való tartását szükségesnek látják, csak forduljanak egyenesen az igazgatóhoz. Biharmegyében erre aligha lesz szükség, mert a beérkezett jelentések szerint az idén ezideig gazdasági sztrájktól vagy más hasonló mozgalomtól nem kell tartani, oly békes a hangulat.

* **Válasz a nyiltlevélre.** Dr. *Agoston* Péter jogtanár a lapunkban nyilt levél alakjában hozzáintézett kérdésre szerkesztőnk és több jelenlévő előtt kijelentette, hogy azon a vizsgálaton az imádság alkalmával a neki tévesen importált viselkedést nem tanusította.

* **Óriási jégverés Nagyváradon.** Az abnormis időjárás ugylátszik, az egész országban nagy pusztításokat vitt véghez a vetések és gyümölcsökben. Tegnap délelőtt 11 óra után óriási jégeső volt Nagyváradon. Mogyoró nagyságu jég hullott özön szápra, minden eső nélkül, annyira, hogy elborította a földet. Tíz percnél tovább tartott az itéletidő, amely után nagy eső jött. A jégverés óriási pusztítást okozott, küönösen a hegyen, a szőlők között. Hogy mily nagy a kár, azt még csak ezután lehet megállapítani.

* **A vigyázatlanság áldozata.** Borzalmas módon lelte halálát tegnap délután *Szücs* Andrásné 54 éves érfancsikai gazdálkodónő. *Szücs* Andrásné *Vedresárványból* költözött Érfancsikára s utközben a butorszállító kocsit, melyen ő is rajta ült nem fékeztek meg. A kocsi dombról jövén lefele megfutott s az asszony leesett, még pedig oly szerencsétlenül, hogy a kocsi kerekei a hátgerincét roncsolták össze. A megsérült asszony a helyszínen meghalt.

* **Villámsújtott templom.** A pénteki rettenetes viharról, mely végigseperte az ország nagy részét, még mindég jönnek utólagos értesítések. Így most értesülünk róla, hogy pénteken a margittai járásban szintén rémes itéletidő volt jéggel, sűrű villámlással dörgéssel és felhőszakadással. Pénteken a vihar alatt a villám lesújtott a *poklosteleki* református templom tornyába, melynek nagy részét lerombolta. A jég pedig a község termésében nagy károkat tett.

* **Házbontások a Kolozsvári utcán.** Tűrhetetlen állapotok voltak a Kolozsvári utcán — főleg a villamos vasut meguyítása óta — közlekedés tekintetében. A baptista imaház körül olyan szűkké válik ez a forgalmas utca, hogy a kocsiközlekedésre alig van hely s csak a Gondviselés őrizi meg az embert és állatot, a sűrű katasztrófától. A tanács tehát a sok panasz folytán végre sejtett ezen állapotokon azzal, hogy a kanyarulatnál levő pár ódon ház lebontását rendelte el. Ezen házak, melyek a sánc oldalán épültek, most kerültek csákány alá, s úgy néz ki az utca, mintha az oldalát bontották volna ki. A résen szép kilátás nyílik a várra és a sáncokra. A házak lebontására közbiztonsági szempontból is szükség volt már mert közvetlen a sánc oldalára voltak építve s e részen omlások szoktak lenni. A lebontott házak azonban nincsenek gerendákkal elkerítve minek folytán éjszaka könnyen szerencsétlenül járhat az arra járó, esetleg a sáncba is bele bukhatik. Ezen hanyagság jóvátételére felhívjuk a városi hatóság figyelmét.

* **Halálos lórugás.** Tegnap délután *Rozmann* Izsák margittai kereskedő kocsisa *Diósadi* Imre itatni vitte a lovakat. Utközben az egyik ló megvadult s kitépve a kantár szátat a kocsis kezéből elszabadult. A kocsis igyekezett a lovat megfékezni, azonban e közben oly szerencsétlenül esett el, hogy a kapálózó ló homlokán rugta, mitől koponyacsonttörést szenvedett. A szerencsétlen kocsis a sebesülés következtében meghalt.

* **Féltékeny inas.** *Bajó* Imre inas ma hajnalban ittas állapotban beállított kedveséhez *Barát* Róza cselédnyához s azt egy kalapáccsal fejbe verte. *Bajó* Imrét, aki teitét állítólag féltékenységből követ e el, a rendőrség letartóztatta, *Barát* Rózát pedig, ki 8 napon tul gyógyuló sérülést szenvedett, beszállították a biharmegyei közkórházba.

* **Zsebtolvaj a vonaton.** *Xavér* Stecher *Lunkaszpriei* főerdész jelentést tett a rendőrségen, hogy tegnap délután a püspökladányi állomáson a nagyváradai személyvonaton ismeretlen tettes meglopta. Előadása szerint akként történt az eset, hogy a vasuti kocsi folyosóján szembe jött vele egy középtermetű, uriasan öltözött 23 évesnek látszó kis szőke bajuszu ember, aki erősed hozzá ütődött, mikor mellette elment. Károsult nem tulajdonított semmi fontosságot az esetnek, s csak a kocsi fülkéjébe vette észre, hogy kabátja belső zsebéből egy fekete pénztárca 140 kor. készpénzzel és porosz katonai igazolvánnyal eltűnt. A rendőrség panasz vétele után nyomban megtette a szükséges intézkedéseket a tettes kézrekerítése céljából.

* **Elgázolt gyermek.** Folyó hó 18 án este fél 8 óra tájban *Percse* János szekeres, *József* nevű 17 hónapos gyermekét a Hattyu-utcán délután 3 óra tájban egy kocsi elgázolta, minek folytán a kis gyermek este 7 órakor meghalt. A nyomozás során az lett megállapítva, hogy a kis gyermek déjután 3 óra tájban amig édesanyja a konyhában dolgozott, észrevétlenül kiszökött az utcára, és amig ott mászkált, egy arra elhaladó igásszeker elütötte. Az

elgázolása vonatkozólag az eddigi kihallgatott tanuk teljesen elfogadható bizonyítékot nem tudtak szolgáltatni, mert az elgázolást senki sem látta közvetlenül. A rendőrség azonban nyomon van és remélhető rövid idő alatt meg fogja állapítani a való tényállást. Orvos-rendőri vizsgálat eredménye szerint a kis gyermek elgázolás folytán beállott belső elvérzésben halt el.

* **Agyonütött ember.** Vasárnap este 10 óra tájban jelentették a rendőrségnek, hogy a bányasori vámházon kívül levő Kraszner-féle korcsmánál egy embert agyonütöttek. A helyszínen megjelent rendőrök az eszméletlen állapotban levő embert, aki akkor még élt, be szállították a biharmegyei közpórházba, ahol tegnap reggel fél 7 órakor, anélkül, hogy eszméletét visszaanyerte volna, kiszáradt. A tettes Nyik János 41 éves napszámos volt. Előadása szerint 9—10 óra között a városból ment haza a Kraszner-féle udvarban levő lakására. Hogy közelebb érje azt, a Kraszner udvara mögötti kaszálon levő gyaloguton tért az udvar hátulsó kapujához. Amint a kapun be akart menni, a kapuval szembe levő szénaboglya tövében két ismeretlen alakot látott feküdni s mivel félt, hogy a szénaboglyát fel akarják gyújtani, odalépett hozzájuk s kérdezte ki van itt, mit csinálnak. E kérdésére a boglya tövéből egy férfi ugrott s egy darab fával fejbe vágta Nyik Jánost s aztán öklével kezdte verni. Nyik nagynehezen kiszabadította magát támadója kezei közül s a kapu felé futott. Az ismeretlen ember azonban követte és a kapunál ismét megakart ütni. Amire Nyik János felkapta a kaput betámasztó 2 méter hosszú s 10 cm. átmérőjű keményfa rudat s azzal támadóját kétszer fejbe vágta, amitől az elesett. Nyik János ezután bement lakására, amelynek ajtaját a zajra odasiető Kraszner Mór és Oláh Mihály kívülről reázárták. Nyik Jánost, akinek fejbőrén és arcán 8 napon belül gyógyuló sérülések látszanak, a rendőrség letartóztatta s ellene az eljárást folyamatba tette. Az áldozat személyazonosságának megállapításán pedig most fáradozik a rendőrség, mert az agyonütött emberre vonatkozólag eddig semmiféle adatot nem lehetett beszerezni. Nyik János azt állítja, hogy látásból ismeri az elhalt egyént s azt tudja, hogy Nyika Györgynek hívják, kinek nem volt rendes foglalkozása, hanem a kofácnak szokott a piacról árukat hazaszállítani. Az agyonütött ember 40—50 év körüli munkás kinézésű ember, fehér gyolcs inget, fekete nadrágot és cipőt viselt.

A legszebb

tavaszi ujdonságok megérkeztek

Spreng Testvérek

zöldfa-utcai cipő, kalap és uridivat áruházába.

Férfi fehérműek, cipők, kalapok, nyakkendők, gallérok, harisnyák, esőernyők és sítábotok a legnagyobb választékban.

Szolid kiszolgálás.

Olcsó árak.

x Finom uri fehérmű és minden uridivat és kalap ujdonság megérkezett

Róth M. utóda cégénél.

Bémer-tér.

Eredeti angol férfi cipők.

150

* **Kozmetika.** A kozmetika gyógyintézetben (Rákóczi-ut 5.) Szigoruan orvostudományi alapon mindennemű *arc és szépség-hibák* feltétlen sikerrel kezelhetők. A pattanásos májfoltos, szeplős arcok ideális tisztává válnak, archegek eltűnnek, hajhullás megszűnik, eredeti színe visszaadható. A korai arcráncok elsimítása, ugyszintén az orr s egyéb arcrészek elferdítése meglepő szépen kiigazíttatnak. Olvasóinknak ajánljuk ezt a gyógyintézetet.

* **Borsalino,** Pichler és angol *kalap* tavaszi ujdonságok **REICHARD ÁRUHÁ-ZABA** megérkeztek, hol legelegánsabb budapesti és *amerikai cipők* kaphatók. 40

x **Legszebben megörökíthetők** az estélyi toleettek és jelmezek **DAJKOVITS** villanyfelvételében. A Sas bálterméből kényelmes fedett átjáró. Diszes esküvői felvételek minden időben eszközöltenek. 30

x **Olvassa el kérem!** Ha érdeklí, hogy lakásában miért érhet el takarítást villamos áramfogyasztással. On égethet már 16 gyertyafényű *Wolfram*-égyöt és ami a régiakkal szemben óránként kb. 3 fillért takarít meg, tehát nem szükséges, aki *nem akar* nagy világítást, hogy 32-es vagy 50 gyertyafényű égőket alkalmazzon és ami a fő nálam, ezen *Wolfram* egy 2 K 40 fill. Stern villamos felszerelési vállalata Bémer-tér 2. Telefon 556. Szívesen szolgálok felvilágosítással. 44

x **Uj fogtechnikai laboratórium.** 25 évi gyakorlat a fogtechnika minden ágában! 12 évig Nagyváradon működtem Heiman fogorvosnál mint fogtechnikus. Elvállalok minden munkát arany vagy kaucsukban, szápadlás nélkül, izléses és szolid kivitelben, olcsó árak mellett. Kérve a n. é. közönség támogatását, vagyok tisztelettel *Wildenburg Miksa* fogtechnikus Nagyvárad, Nagy Sándor-utca 11. szám. 75

Központi takarékpénztár r. t. értesíti t. részvényeseit, hogy az ujonnan kibocsájtott részvények már elkészültek, melyek — az ideiglenes igazolvány beszolgáltatása mellett — a rendes pénzüri órák alatt átvehetők.

Nem, édesem, menj egyedül.

Én meghűltem egy kicsit és ha most még hegyi utra is indulnék, holnapután bizonyosan beteg lennék. Ostobaság, a meghűlés ellen szedj azonnal néhány valódi Fay-féle szodeni ásványpasztillát; holnap veszünk odaient a gyógyszerárban egy egész dobozzal, magunkkal visszük s meglátod, milyen jól esik a hegyi ut, ha a szodeni pasztillákat előírás szerint használod. 1 doboz ára csak 1 kor. 25 fillér.

Főképviselő Magyarországi és Ausztria részére: W. Th. Guentzer, cs. és k. udv. szállító, Wien, IV. 1. Grosse Neugasse 17.

x **Az Erzsébet királyné sósfürdő Budapestén.** tekintve különböző forrásaiknak dus só-tartalmát, kitűnő gyógyhatással bír, csuzos rheuma, máj, aranyér és izapmányos (exudate) betegségeknek, de különösen az összes női bajoknál páratlan gyógyeredményt értek el. Ezen fürdő kitűnő szállóval, étteremmel, gyönyörű parkkal van ellátva, úgy hogy a bentlakó betegek részére is mint elsőrangú üdülőhely nevezhető.

x **A Lloyd kávéház** nyári kert helyiségében június hó 21, 22, 23, és 24 én következő igen érdekes mozgófénykép ujdonságok lesznek bemutatva: 1. Különféle tánczok 2. Kardhal vadászat. 3. Nilus vidéke. 4. Lovag urak. 5. Pali bukfcnczet vet. 6. Műkedvelő iparos. 7. Állat az emberben. 8. Hamispénz gyártók. Belépti díj nincs, kezdete este 9 órakor. Kiváló italokról és ételekről gondoskodva van. A n. é. közönség szíves pártfogását kéri *Hartstein és Orley* kávéház tulajdonosok. 39

Két szoba s konyhából álló lakás augusztus 1-re kiadó: **Beöthy Ödön** utca 41. szám.

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Kedd: Szegény Jonathán (utolsó bérleti előadás.)

Szerda: Tilos a csók. (Petrás Sári első fellépte.)

Csütörtök: Elvált asszony. (Petrás Sári második fellépte.)

Péntek: Nebántsvirág. (Petrás Sári harmadik fellépte.)

Szombat: Luxemburg grófja. (Petrás Sári negyedik fellépte.)

Vasárnap: János vitéz. (Medgyaszai Vilma első fellépte.)

Rátkai Márton vendégszerepléseit tegnap befejezte. Mindenik alakításában igazi színésztehetség ereje nyilatkozott meg. Eredeti felfogásával új színeket öntött régen ismert szerepekbe, s humorával gazdagsága pazar élvezetet nyújtott minden föllépte alkalmával viharos taps sokkal jutalmazta a jeles művészt.

ZENE ÉS MŰVÉSZET.

A Szalay zongoraiskola hangversenye.

Szalay Stefánia államilag képesített okleveles zenetanár növendékeinek egy részével vasárnap délelőtt a prem, főgimnázium dísztermében vizsgálati hangversenyt rendezett. Intimebb körhöz szokott, előkelő, aránylag nagy es figyelmes közönség volt a tanuja ez iskola abszolút elismerésre méltó gazdag sikereinek. Nem célnak itt, hogy a növendékek tudományát művészi kvalitások szempontjából rendre megbíráljuk, bár az alkalom nagyon csábítana erre Nagyváradon, ahol annyi a muzsikuss, de olyan kevesen térköttek hozzá a muzsika lelkehez, de azt nem mulaszthatjuk el, hogy *Szalay* Stefánia abszolút műérzéke nagyfokú pedagógiai tudása, választékos vezetése és lankadatlan buzgalma előtt teljes elismeréssel meg ne hódoljunk. Aki tudja, milyen rögs, terhes munka a zenepedagógiai munka, az azt is jól tudja mérni, milyen óriásit végzett azoknak a föllépett növendékeknek energikus vezetője. Ez az energia teite csak lehetővé, hogy világos rendet, zenei rendet találtunk minden növendék játékában, ami elvégre fökelléke minden lehető művészi előadásnak, műélvezetnek. Rend, öntegyelmzés a taktusokban, rend a pedálozásban, különösen feygelmezett rend a billentésben, a frázisok, a melódia-részek kidomborításában, basszusok kiemelésében, harmóniaknak a melódiák számára való alárendelésében. E művészi szempontból különösen kiemelendő kvalitások iránt való élénk érzeke többekévesébe minden előadó növendék játékában megfigyelhetők. Hogy nem egyforma világozással mindegyiknél, az igaz, de hiszen az is igaz, hogy a zenetehetség nem minden növendékben egyforma s aki jól tudja kelteni e zenei föbenjárók iránt való érdeklődést még a gyengébbekben is, annak csak tiszta szívünkéből gratulálhatunk s reá gyermekeink zenei okszerű képzését minden habozás nélkül rábizhatjuk. Hallottunk néhány olyan acélos billentést, néhány olyan finom átmenetű, pasztell-szerű árnyékolást, néhány olyan gyöngyszemes játékot, hogy szeretők volna megcsokolni a zongorát, ezt az idomtalan szerszámot, amelyből olyan szépen lehet kicsalni a művészi eleveniséget annak, aki ért hozzá.

Növendékekkel ilyen sikert elérni csak akkor lehet, ha valaki le tud szállani a növendékei lelkébe. *Szalay* Stefánia ezt is megteszi. Növendékei minden nézésén, járásán látszik a tanítójuk iránt való nagyfokú szeretet, ami csak úgy magyarázható, hogy meg is kapják, amit ők ilyen önkénytelenül odaadnak a mesterüknek. Szeretete, okos, mélyrelátó szeretete látszik a mesternek abból is, hogy nem adott tanítványai közül egynek sem olyan darabot,

amelyet zeneileg meg nem érthetett, technikailag elő nem adhatott volna. S az pedagógiai, művészi szempontból igen jelentőséges dolog. Így zeneileg nevelnek, nem magoltatnak, így megmegeresztetik a zenét, azt a hőhere Offenbarong-ot, nem meggyűlöltetik, így minden alapját megadják annak, hogy a reproductív tehetség tisztességes előadóvá, a maga és családja kedélyvilágát játszva fejlesztő egyéniséggé, a produktív pedig akár világjáró művészé fejlődhessék.

Az iskola művészi, pedagógiai szempontból is a legelső útját járja.

Két új műdal. Bátky Endre a jeles zeneanár és nagytehetségű zeneszerző két legújabb műdalát bocsátotta a könyvpiacra, mindazok őszinte öröme, akik a hangulatos, igazán poetikus muzsikát kedvelik. Az elsőnek címe Dal énekhanga zongorakísérettel, Ruzitska László szép versére készült: Ha úgy szeretted volna engem, . . . F. Károlyi Leona urnőnek, a Szigligeti színház kiváló művésznőjének ajánlotta a szerző. Nagyon dallamos, megfelelő hangterjedelmű és igen hatásosan, de amellet könnyen énekelhető darab, mely rövid idő alatt nagy népszerűségnek fog örvendeni. A szép kiállítású zenemű borítékján Károlyi Leona urnő szépen sikerült arcképe látható. Ara 1 kor 60 fillér, kapható a szerzőnél. A másik dal Papp János hírlapíró kollegánk A rózsá című bájos versére készült. Nagyon finom, teljesen eredeti, s igen hatásos dal, Zsigmond Annának a bájos szubrett primadonnának ajánlva. Ez is nagy elterjedésnek fog örvendeni, nemcsak a dal értékes volta miatt, hanem azért is, mert a dallal együtt a művésznő arcképét is megkaphatja bárki, mert az ékesíti az izléses cimlapot. Ara szintén 1 kor. 60 fill. s a szerzőnél kapható (Ztaroveszky u. 7. sz.) Mindkét dal úgy női, mint férfi hangnak nagyon megfelel s a dalkedvelő közönségnek melegen ajánljuk.

TANÜGY.

Magán- és érettségi vizsgálatok a felső kereskedelmiben. A Nagyváradi felső keresk. iskolában a magánvizsgálatok írásbeli része f. é. június hó 22-én kezdődik; szóbeli része június hó 26-án délelőtt fog megtartatni. Az érettségi szóbeli vizsgálatok június hó 24-én, 25-én, 27-én és 28-án lesznek. Dr Wolf Nándor és Sarkadi Lajos miniszteri biztosok elnökelete alatt.

TÁVIRATOK.

A német császár betegsége.

Potsdam, június 20. A császár térdizületi bántalma kedvező lefolyású. A felszivódás majdnem tökéletes. Kelésről vagy bősérülésről nincsen szó. Teljesen alaptalan az az elterjedt hír, hogy a császárt megoperálták. Ilberg dr, Niedner dr. — Wildparkból jelenti egy táviratunk: Augusztá Viktória császárné és Viktória Lujza hercegnő ma délelőtt elutaztak a hamburgi versenyekre. — A «Lokalanzeiger»-nek Vilmos császár megoperáltatásáról, Bier titkos tanácsos sebésztanárnak a palotába érkezéséről, a császár udvari orvosainak a sebészeti műtétnél való közreműködéséről stb. szóló hírei teljesen alaptalanok. Bier dr tegnap egyáltalán nem volt a palotában — Egy Hamburgból érkezett távirat szerint a császárné és Viktória Lujza hercegnő délután odaérkeztek, jelen voltak a versenyen és fél 6-kor visszautaztak Berlinbe.

Görög-török háboru előtt.

Saloniki, június 20. Ma a görög üzletek bojkottja is megkezdődött. Azon görög kereskedők, akik a bojkott alól mentesülni akarnak, kénytelen a bojkottbizottságnál 10 piasterért bárcákat váltalni. Az annafélek, amikor a csapatok Matlisiába bevonultak, ellentállottak és lövöldöztek a katonákra, ezek azonban csakhamar lefegyverezték a felkelőket. Többet közülök elfogtak. A török katonaság részéről 2 tiszt és 16 közember esett el.

Igazságszolgáltatás.

Bestiális apa. Egy állatias és minden emberi mivoltából kivetkőzött ember halálát kéri most számon a nagyváradi esküdtbíróóság. **Bogyó Józsefnek** hivaták az erkölcselen és emberi társaságból kivételre méltó ember — állatot, aki saját leányát becstelenítette meg. A szerencsétlen leány végső elkeseredésében aztán szörnyű tette határozta el magát: 19 fejszecsapással megölte az atyját, hogy megszabadítsa magát az atyai bűnös karoktól. Az eset f. év január 22-én este történt. Bogyó József részegen tért haza a korcsmából és az anyja előtt megakarta becsteleníteni a leányát, a 17 éves Vilma. Az anya féltelen dühbe jött és bottal támadt a férjére, a leány pedig fejét kapott fel és azzal ütötte atyját. Bogyó József aztán nyomban meg is halt. Az eset után az ügyészség Bogyó Józsefét és leányát Bogyó Vilma letartóztatta és szándékos emberölés címén vádat emelt ellenük. Az esküdtszéki tárgyalás tegnap kezdődött ez ügyben. A tanúk mind bizonyították az elhalt atya bűnösségét. Kiderült, hogy Bogyó Vilma 3 éven keresztül volt atyja bűnös érzelmeinek a tárgya. Sőt egy 13 éves leányát is megbecstelenítette, már a bestiális apa. Ma lesznek a perben a perbeszédék. Elnök dr Csulyok Béla, védők dr Vas Ödön és dr Fényes Ödön.

KÖZGAZDASÁG.

Budapesti tőzsdetudósítások.

Budapest, június 20.

A gabonatözsde.

50 kilogramonkint.

Buza októberre — — —	9.65
Rozs októberre — — —	6.91
Zab októberre — — —	7.—
Tengeri júliusra — — —	5.36

Irányzat: Lanyha.

Értéktözsde.

Magyar hitel — — —	840.50
Oszttrák hitel — — —	667.—
4%-os koronajáradék — — —	92.25
Államvasut — — —	752.—
Jelzálogbank — — —	484.—
Leszámitoló bank — — —	566.—
Hazai Bank — — —	301.—
Kereskedelmi részv. — — —	737.—
Rimamurányi — — —	—
Salgótarjáni — — —	—
Közuti vasut — — —	707.—
Városi villamos — — —	—
Adria — — —	484.—

Irányzat: Nyugodt.

NYILTTÉR.

Fürdői menetrend.

NAGYVÁRAD—PÜSPÖKFÜRDŐ.

	reggel	d. e.	d. u.	d. u.	este	este
Nagyvárad ind.	7 50	9 50	2 10	4 50	6 40	9 17
V.-Velece >	8 00	10 00	2 20	5 00	6 50	9 28
Rontó >	8 16	10 16	2 36	5 16	7 06	9 48
Püspökfürdő érk.	8 21	10 21	2 41	5 21	7 11	9 48

PÜSPÖKFÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

	d. e.	d. e.	d. u.	d. u.	este	este
Püspökfürdő ind.	8 59	10 50	3 19	5 59	7 49	10 32
Rontó >	9 04	11 04	3 24	6 04	7 54	10 37
V.-Velece >	9 17	11 19	3 37	6 17	8 07	10 50
Nagyvárad érk.	9 27	11 29	3 47	6 27	8 17	11 00

NAGYVÁRAD—FÉLIX-FÜRDŐ.

	d. e.	d. e.	d. e.	d. u.	este	este
Nagyvárad ind.	8 00	10 00	2 20	5 00	6 50	9 27
V.-Velece >	8 10	10 10	2 30	5 10	7 02	9 37
Rontó >	8 16	10 26	2 46	5 26	7 16	9 53
Félix-fürdő érk.	8 33	10 33	2 53	5 33	7 23	10 00

FÉLIX-FÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

	d. e.	d. e.	d. e.	d. u.	este	este
Félix-fürdő ind.	8 40	10 40	3 00	5 40	7 30	10 12
Föntó >	8 47	10 47	3 07	5 47	7 37	10 20
V.-Velece >	9 00	11 09	3 20	6 00	7 50	10 37
Nagyvárad érk.	9 10	11 19	3 30	6 10	8 00	10 47

* Csak bezárólag szeptember 15-ig közlekedik.

** Csak ünnep- és vasárnapokon szeptember 15-ig közlekedik.

REGÉNYCSARNOK.

Rózsika.

Irta: White-Mellville G. J.

— Angolból. —

(Folytatás.)

49

— Ha ez a lojalitás kérdése, sire, — mondá — akkor én boldog vagyok, hogy e teremben minden más urat megelőzhetek. Ha annyira megtiszteltetek, hogy felséged magas helyét pótolhassam, rajta leszek, hogy a bankot egész éjszakán át mindenki ellenében fennarthassam.

— Bravó, grófl — kiáltá d'Artois.

A király megkönnyebbültnek látszott, mi alatt körben járt a sugdosás. «Jól beszélt.» «Igen kedvesen fejezte ki magát.» «Azt hittem Montarbas át ment a másik párthoz.» Neki meg hozzánk kell tartozni. «Remélem, elegendő pénz lehet a zsebében, hogy a rohamot kiállhassa.»

Általános mozgás támadt a társaságban, amint leültek, főurak, s főuri hölgyek a szokottnál kevesebb előzékenységgel törtettek előre, hogy jó helyet kaphassanak. Csakhamar szépen szorosan egymásmellé simultak, mindenki egy livretet tartván a kezében vagy tizenhárom kártyát, melyek közül egyre vagy többre betéteit kezdte rakni, míg Montarbas egy kártyacsomót átnyujtván coupirozni egy szép hercegnőnek jobbfelől, egy croupiert szólított elő, hogy az asztal másik végén vele szemben foglaljon helyet s a játék általános kezelésében neki segítségére legyen.

Csakhamar teljes folyamatban volt a játék. Jobbra s balra oly finomsággal, pontossággal és gyors kiszámítással kezelte a kártyákat, hogy még azok is bámulták, akik veszettek. Ezek között volt néhány az udvar legmagasabb játékosai közül. A fáró lényegében szerencsejáték; és a nélkül hogy a részletekbe bocsátkoznánk, elveit röviden a következőkben adhatjuk elő:

(Folyt. köv.)

A szerkesztésért felelős
Dr VÜGSKICS GYULA.

Nagyvárad Kozmetikai Gyógyintézet

Fogorvosi és gyógyfogtechnikai
ambulatorium

RAKÓCZY-UT 5. SZ. — Telefon 752.

Orvostudományi alapon való kezelése az ember külsejével. Arc és szépség ápolás. Pattanásos, szemölcsös, szeplős, májfoltos stb. arcoknak gyógyítása s ezen szépséghibák elmulasztása. Az elcsufító arcszőrök gyökeres eltávolítása. Hajhullás kezelése. Villamos vibrációs arc és fej-massage, villamos kékfény. Röntgen-és paraffin kezelések. Az intézet a legmodernebb gépekkel van felszerelve.

Fájós fogak gyógyítása,

fájdalom nélküli foghuzások, porcellán-, arany- stb. plombák, csapos fogak, arany fogkoronák, lemeznélküli singfogsorok stb.

Rendelés 9—5-ig.

Az összes kitűnő hatású, de ártalmatlan kozmetikus gyógyszerek az intézetben beszerezhetők. Diskrét postai szállítás útján is.

Dr. Halász Andor.

170

Tisztelettel értesitem a Főtisztelendő papságot, és a n. é. közönséget, hogy a mai napon **SZLANÁR JÁNOS** iparművész üvegfestőt társul vettem és e ddig templom, oltár és iconástá-festészetemet üvegfestéssel és diszüvegezéssel kibővíttem.

Tehát készítek művészi kivitelű üvegfestészeti munkákat, diszüvegezéseket és üveg maratásokat a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig.

Főtörökvésem, hogy művészeti munkáimmal ugy a Főtisztelendő papság, valamint a t. közönség nagyra-becsült bizalmát és elismerését kiérdemeljem és részemre fentartsam

Magam a Főtisztelendő papság és a t. közönség szives figyelmébe és jó indulatába ajánlva vagyok tisztelettel

Klinge Antal,

templom, üvegfestő és diszüvegező.

Nagyvárad, Szent János-utca 11.

Vázlatokat és költségvetéseket díjtalanul készítek. Levél-beli megkeresésre személyesen megjelenek.

247

Biztos, gyors, ártalmatlan hatásos szépitőszert egyedül a **Lédig-féle** alabastron arc-crème 1 tégely 1 korona, alabastron szappan 1 drb 80 fillér. Kiválóan alkalmas szeplő, májfolt és arcfehéritésre.

o o Egyedüli raktár a készítőnél o o
LÉDIG ÁRPAD arany kereszt gyógyszer-tára,
Nagyvárad, Szt. László-tér (Városháza mellett.)
216

Gyorsan pusztul a bor sezt ün-
bánya,
Ha Fernolendit NIGRIN-jét nem
használja.

POLOSKÁT

és azok petéit

egyedül a szabadalmazott **Mat-
tenie** gázfejlesztő módszer alap-
ján lehet teljesen és alaposan ki-
irtani, melyért 1 évi felelősséget
vállalok, meghívásra **azonnal**
bárhol személyesen megjelenek.

DÁVID BERNÁT szobafestő, Szt. János-
utca 28. sz. Telefon szám 924.

Hirdetések

felvételnek a kiadóhivatalban.

Kertmegnyitás.

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy a NEMZETI SZÁLLODA árnyas kerthelyiségét

ünnepélyesen megnyitottam

egy elsőrendű cigányzenekar közremű-
désével. Minden este változatos műsoru
mozgófénykép előadás. Egyben felhívom a
t. közönség figyelmét tisztán kezelt
saját termésű boraimra és kitűnő magyar
konyhámra.

Társas ebédek és vacsorák
a legfigyelmesebb kiszolgálás
mellett polgári árakban. Abo-
nensek étlap szerint előnyösen
megállapított árban lesznek kiszolgálva.

A n. é. közönség szives partifogását kéri
kiváló tisztelettel

KÉCSKEMÉTHY ISTVÁN,

vendéglős, a Nemzeti szálloda, étterem és kávéház
48. bérloje.

FOGAK.

Ép gyökerek bennhagyásával
művészikivitelben szájpdlás
nélkül is készít **kitűnő hir-**
nevű

Fogműtermében

Özv. Dr. Deákné

Nagyvárad, Kossuth-u. 2.
(Fekete Sással szemben).

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Raktáron tartjuk a javított **dr. Just-féle**

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szem-
ben 75 százalék **megtakarítást** mutat fel. 40
gyertyás **Wolfram** lámpa **darabja 3.60 kor.**
100 gyertyásé **5 kor. 50 fill.**

Szín izzólámpa darabja 72 fillér,

tehát **5 százalékos** **kar-** áron alul.

Az a. nemű **izzólámpák** **önlegességek,** fény-
képes **izzólámpák,** **ancsak legolcsóbb**
széles **izzólámpák.**

Csillárok,

ivlámpák

állandóan nagy választékban kapha-
tok s a villamos telepen külön e
célra épített nagy

← **csillár-raktárunkat** →
megtekintésre ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk
villamos motorokat

1. léőről 12 léörög minden nagyságban

Elvállaljuk

villamos világítás

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővitését, átalakítá-
sát, javítását, ivlámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szál-
lítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat
a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Főszerelő telefonja 55. sz.

81

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Villamos és műszaki felszerelési vállalat.

NAGYVÁRAD, RAKOCZY-UT 5.

Telefon és interurbán 914.

A Magyar Siemens Schuckert Művek képvisellete ■ Tantallampák gyári raktára.
Elektro és gépészmérnöki iroda.

Elvállal mindennemű villamvilágítási és erőátviteli munkákat, ivlámpák kezelését, szénpálcák szállítását. Telefon, Telegraf és villámhárító berendezéseket.

Raktáron tart modern és izléses villamos csillárokat izzólámpákat fűtő- és főzőkészülékeket, motorokat és szellőztetőket.

Szabadalmak kidolgozása és értékesítése.

Ertsey Zoltán
keresk. vezető.

Reichel Henrik
gépész és elektro mérnök.

87

Uj üzlet!

Uj üzlet!

Villamos és légszesz felszerelési vállalat

Benedek Ferencz

Sas passage.

Telefon 946

Raktáron tart villamos és légszesz felszerelési alkatrészeket. **Olcso fény** társulat kizárólagos képviselője. Elvállalok karban tartásokat légszesz villany házi csengőket és telefonokat. Költségvetésekkel díjmentesen szolgállok. Telefon hívásokra személyesen megjelenek.

Kiváló tisztelettel

46

Benedek Ferencz

Még csak néhány napig.
Huzás már 1910 évi június 30-án.

Ezen magyar királyi

jótekonycélu államsorsjáték

főnyereménye 150,000 korona készpénzben.

Az összes nyeremények összege 365000 kor. készpénzben.

Egy sorsjegy ára 4 korona.

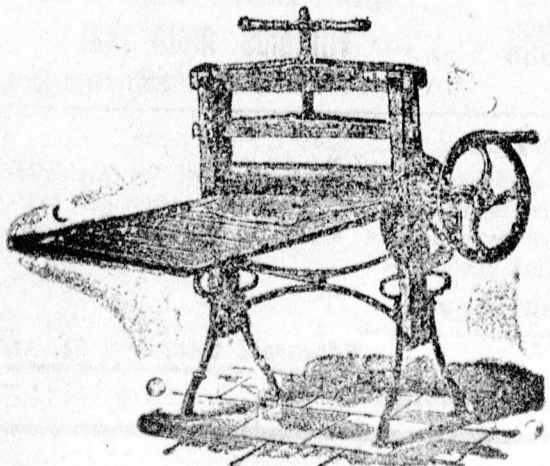
Sorsjegyek kaphatók a magy. kir. lottójövedéki igazgatóságnál Budapesten (Vámpalota) valamennyi posta-, adó-, vám és sóhivatalnál, az összes vasuti állomásokon s a legtöbb dohánytözsdeben és váltóüzetben. Játéktervet ingyen és bérmentve küld.

A magy. kir. Lottójövedéki igazgatóság.

203

Tarsoly és Risztó különlegességek vaskereskedése

NAGYVÁRAD, Rákóczi-ut.
Kézi hajtásu „Jégkészítő-gép“ állandó működésben. Megtekinthető az üzletben.

45

Jégszekrények legujabb szer-
kezzettel.

FAGYLALT-GÉPEK.
Kerti vasbutorok.
GUMMI CSÖVEK.

John-féle mosó- mángorló- és
facsaró-gépek.

Árjegyzék kívánatra ingyen
és bérmentve.

